



РЕПУБЛИКА СРПСКА
РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКУ
REPUBLIKA SRPSKA
INSTITUTE OF STATISTICS

Кодекс праксе европске статистике

Основна начела званичне статистике



2019



РЕПУБЛИКА СРПСКА
РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКУ
REPUBLIKA SRPSKA
INSTITUTE OF STATISTICS

ОСНОВНА НАЧЕЛА ЗВАНИЧНЕ СТАТИСТИКЕ

КОДЕКС ПРАКСЕ ЕВРОПСКЕ СТАТИСТИКЕ

Бања Лука
децембар 2019.

Главни и одговорни уредник:

Проф. др Јасмин Комић, в. д. директора Републичког завода за статистику

Начелник Одјељења за публикације, односе са јавношћу и повјерљивост статистичких података:

Владан Сибиновић

Графичка припрема:

Владан Сибиновић, Александра Зец

Корице:

Владан Сибиновић

Превод са енглеског:

Јелена Кандић

Штампа:

Off-Set, Тузла

За штампарију:

Мирела Аљић

Тираж:

50

ПРЕДГОВОР

Републички завод за статистику Републике Српске објављује друго ревидирано издање Кодекса праксе европске статистике, који представља основу заједничког оквира Европског статистичког система.

Овај саморегулаторни инструмент, који је донио Одбор европског статистичког система, заснива се на шеснаест начела која обухватају институционално окружење, статистичке процесе и статистичке резултате. На тај начин треба да се осигура висок ниво квалитета статистичких производа и услуга националних статистичких институција, како Европског статистичког система, тако и статистичких институција земаља кандидата и потенцијалних кандидата за чланство у Европској унији.

У овом ревидираном издању Кодекса праксе европске статистике, који је први пут донесен 2005. године, одражавају се промјене и иновације у развоју, производњи и дисеминацији званичне статистике у Европском статистичком систему и шире, као што су појава нових извора података, употреба нових технологија, модернизација правног оквира, те резултати стручне ревизије примјене Кодекса праксе.

Поред Кодекса праксе европске статистике, у овој публикацији су представљена и Основна начела званичне статистике која је усвојила Генерална скупштина Уједињених нација.

Бања Лука, децембар 2019.



Проф. др Јасмин Комић, в. д. директора
Републички завод за статистику
Републике Српске

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР.....	3
ОСНОВНА НАЧЕЛА ЗВАНИЧНЕ СТАТИСТИКЕ.....	5
КОДЕКС ПРАКСЕ ЕВРОПСКЕ СТАТИСТИКЕ.....	9
Институционално окружење	12
Статистички процеси.....	21
Статистички резултати.....	25

ГЕНЕРАЛНА СКУПШТИНА УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА

ОСНОВНА НАЧЕЛА ЗВАНИЧНЕ СТАТИСТИКЕ

Резолуција Генералне скупштине усвојена 29. јануара 2014. године.

68/261. Основна начела званичне статистике

Генерална скупштина,

Позивајући се на скорашње резолуције¹⁾ Генералне скупштине и Економског и социјалног савјета којима се наглашава велики значај званичне статистике за националне и глобалну развојну агенду;

Имајући у виду кључну улогу квалитетних званичних статистичких података у анализи и информисаном политичком доношењу одлука у прилог одрживом развоју, миру и безбједности, као и за заједничко знање и трговину међу државама и народима у свијету који постаје све више повезан, а који захтијева отвореност и транспарентност;

Имајући у виду такође и то да суштинско повјерење јавности у интегритет званичне статистичке системе и повјерење у статистику у великој мјери зависе од поштовања основних вриједности и начела, која представљају основу сваког друштва које тежи да разумије себе и да поштује права својих чланова, те да су у датом контексту професионална независност и одговорност од суштинског значаја;

Наглашавајући да, како би се постигла ефикасност, основне вриједности и начела која управљају статистичким активностима морају бити загарантована правним и институционалним оквирима, те се морају поштовати на свим политичким нивоима, од стране свих интересних страна у националним статистичким системима;

Одобрава ниже наведена Основна начела званичне статистике усвојена од стране Статистичке комисије 1994.²⁾ и потврђена 2013. године, те одобрена Резолуцијом 2013/21 Економског и социјалног савјета од 24. јула 2013. године.

¹⁾ Укључује Резолуцију Генералне скупштине 64/267 о Свјетском дану статистике и резолуције Економског и социјалног савјета 2005/13 о Свјетском програму пописа становништва и домаћинстава 2010, 2006/6 о јачању статистичких капацитета, те 2013/21 о Основним начелима званичне статистике.

²⁾ Оригинална преамбула коришћена у сврху првобитног усвајања Основних начела 1994. године доступна је у поглављу 5, извјештаја Статистичке комисије са посебне сједнице (*Official Records of the Economic and Social Council, 1994, Supplement No. 9 (E/1994/29)*).

НАЧЕЛО 1

Званична статистика представља неопходан елемент у информационом систему демократског друштва, који снабдијева владу, економију и јавност подацима о економској, демографској и друштвеној ситуацији и стању животне средине. У том циљу, званичне статистичке агенције обезбјеђују и на непристрасној основи чине доступном званичну статистику која испуњава захтјев практичне корисности, уважавајући право грађана на јавне информације.

НАЧЕЛО 2

Да би се сачувало повјерење у званичну статистику, неопходно је да статистичке агенције одлучују о методама и процедурама прикупљања, обраде, чувања и презентације статистичких података по строго професионалним критеријумима, уз поштовање научних принципа и професионалне етике.

НАЧЕЛО 3

Да би се омогућило исправно тумачење података, статистичке агенције приказују информације о статистичким изворима, методама и процедурама у складу с научним стандардима.

НАЧЕЛО 4

Статистичке институције су овлашћене да коментаришу погрешна тумачења и злоупотребе статистике.

НАЧЕЛО 5

Подаци за статистичке сврхе могу да се узимају из свих врста извора, било да су то статистичка истраживања или административне евиденције. Статистичке агенције бирају изворе узимајући у обзир квалитет, правременост, трошкове и оптерећеност давалаца података.

НАЧЕЛО 6

Индивидуални подаци које статистичке агенције прикупљају за статистичку компилацију података, било да се односе на физичка или правна лица, строго су повјерљиви и користе се искључиво у статистичке сврхе.

НАЧЕЛО 7

Закони, регулативе и мјере по којима функционишу статистички системи морају бити јавни.

НАЧЕЛО 8

Координација међу статистичким агенцијама унутар држава од суштинског је значаја за постизање досљедности и ефикасности у статистичком систему.

НАЧЕЛО 9

Примјена међународних концепата, класификација и метода од стране статистичких агенција у свим државама унапређује досљедност и ефикасност статистичких система на свим званичним нивоима.

НАЧЕЛО 10

Билатерална и мултилатерална сарадња у статистици доприноси унапређењу система званичне статистике у свим државама.

КОДЕКС ПРАКСЕ ЕВРОПСКЕ СТАТИСТИКЕ

ЗА НАЦИОНАЛНА СТАТИСТИЧКА ТИЈЕЛА И ЗА ЕУРОСТАТ
(СТАТИСТИЧКО ТИЈЕЛО ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ)

Донио Одбор европског статистичког система

16. новембра 2017.

ПРЕАМБУЛА

Кодекс праксе европске статистике

Кодекс праксе европске статистике представља темељ заједничког оквира квалитета Европског статистичког система. Овај саморегулаторни инструмент заснива се на 16 начела која обухватају институционално окружење, статистичке процесе и статистичке резултате. Скуп показатеља најбољих пракси и стандарда за свако од начела пружа смјернице и представља референцу за оцјену примјене Кодекса праксе, чиме се повећава транспарентност унутар Европског статистичког система.

Статистичка тијела, које обухватају статистичко тијело Европске уније (Еуростат), националне статистичке институције и остала национална тијела одговорне за развој, производњу и дисеминацију европске статистике, обавезују се да ће се придржавати Кодекса праксе.

Независни савјетодавни одбор, Европски савјетодавни одбор за управљање статистичким подацима¹⁾ (ESGAB, Одбор) пружа преглед Европског статистичког система у смислу примјене Кодекса праксе. Одбор сваке године врши анализу примјене Кодекса праксе у статистичком тијелу Европске уније (Еуростату) и Европском статистичком систему у цјелини, те даје препоруке о прикладним мјерама

¹⁾ Европски савјетодавни одбор за управљање статистичким подацима
<http://ec.europa.eu/eurostat/web/esgab/introduction>

које олакшавају примјену Кодекса праксе, о начинима информисања корисника и давалаца података о Кодексу праксе, те о евентуалним ажурирањима.

Ово издање из 2017. године представља друго ревидирано издање Кодекса праксе који је први пут донесен 2005. године. У овом издању се одражавају промјене и иновације у развоју, производњи и дисеминацији званичне статистике у Европском статистичком систему и шире, као што су појава нових извора података, употреба нових технологија, модернизација правног оквира, те резултати стручне ревизије примјене Кодекса праксе.

Рјечник с објашњењима главних појмова који се користе у Кодексу праксе доступан је на Интернету, на адреси:

<http://ec.europa.eu/eurostat/web/quality/overview>.

Заједнички оквир квалитета Европског статистичког система

Заједнички оквир квалитета Европског статистичког система чине Кодекс праксе европске статистике, Оквир за осигурање квалитета Европског статистичког система, те општа начела управљања квалитетом (као што су стална интеракција с корисницима, преданост лидерству, партнерство, задовољство запослених, стално напредовање, те повезивање и усклађивање).

Саморегулаторни заједнички оквир квалитета надопуњује опсежни правни оквир Европског статистичког система заснован на Регулативи (ЕК) број 223/2009 о европској статистици која произилази из Уговора о функционисању Европске уније. Стога се квалитетне европске статистике и услуге развијају, производе и дисеминирају унутар врло чврстог правног оквира и оквира квалитета.

Декларација о квалитету Европског статистичког система, садржана у наставку ове брошуре, доказ је постојања свијести о квалитету у Европском статистичком систему, као и преданости свих његових чланова сталном развоју, производњи и дисеминацији европске статистике и услуга високог квалитета, с циљем одрживог пружања вриједности корисницима.

Декларација о квалитету Европског статистичког система

Европски статистички систем је партнерство унутар којег сарађују Еуростат и национална статистичка тијела свих држава чланица ЕУ и ЕФТА. Наша заједничка мисија је да пружамо независне, квалитетне статистичке податке на европском, националном и регионалном нивоу, те да ови подаци буду доступни свима у сврху доношења одлука, истраживања и дебате.

Чланице ЕСС дискутују и усаглашавају се о програму и приоритетима европске статистике, а коначне одлуке се доносе демократски, у складу с европским законодавним поступцима.

Наше дјеловање је уређено строгим правним оквиром²⁾, допуњеним чврстим, напредним и саморегулаторним оквиром квалитета чија је окосница Кодекс праксе европске статистике³⁾.

Усклађеност нашег дјеловања с Кодексом праксе периодично се оцјењује путем механизма ревизије и строгог праћења утврђених активности побољшања⁴⁾.

²⁾ Уговор о функционисању Европске уније : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2016:202:FULL&from=EN> и Регулатива (ЕК) број 223/2009 о европској статистици како је измијењена регулативом (ЕУ) број 2015/759: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/PDF/?uri=CELEX:02009R0223-20150608&from=EN>

³⁾ Кодекс праксе европске статистике:
<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5921861/KS-32-11-955-EN.PDF> и
Оквир за осигурање квалитета ЕСС:
<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/64157/4392716/ESS-QAF-V1-2final.pdf/bbf5970c-1adf-46c8-afc3-58ce177a0646>

⁴⁾ Први и други круг стручне ревизије ЕСС:
<http://ec.europa.eu/eurostat/web/quality/first-round-of-peer-reviews>
<http://ec.europa.eu/eurostat/web/quality/peer-reviews>

Сматрамо да је квалитет основа наше конкурентске предности у свијету растућег тренда „инстант“ информација којима често недостаје неопходан доказ квалитета. У нашем раду водимо се начелима професионалне независности, непристрасног приступа свим корисницима, објективности, поузданости, статистичке повјерљивости и економичности. Развој, производња и дисеминација наше статистике заснивају се на добрим методологијама, најбољим међународним стандардима и одговарајућим транспарентно документованим процедурама. Наша начела квалитета су релевантност, тачност и поузданост, правовременост и тачност објаве, усклађеност и упоредивост, те доступност и јасноћа.

Непрестано настојимо да смањимо оптерећеност давалаца података, његујемо добру сарадњу с даваоцима података и блиско сарађујемо с интересним групама, укључујући научну заједницу.

Тежимо статистичкој изврности тако што систематично утврђујемо наше предности и недостатке, те с њима повезане ризике које с дужном пажњом узимамо у обзир у континуираном развоју нашег заједничког оквира квалитета. Сталном модернизацијом, иновацијама и израдом нових показатеља не само да унапређујемо квалитет наших производа и услуга, него настојимо и да предвидимо појаве и потребе наших корисника.

Институционално окружење

Институционални и организациони фактори значајно утичу на ефикасност и вјеродостојност статистичког тијела које развија, производи и дисеминира европску статистику. Релевантна Начела су професионална независност, координација и сарадња, овлашћење за прикупљање података, адекватност ресурса, посвећеност квалитету, статистичка повјерљивост, те непристраност и објективност.

НАЧЕЛО 1

ПРОФЕСИОНАЛНА НЕЗАВИСНОСТ

Професионална независност статистичких тијела од осталих политичких, регулаторних и управних одјела и органа, те субјеката из приватног сектора, осигурава вјеродостојност европске статистике.

ПОКАЗАТЕЉИ

- 1.1 Независност националних статистичких институција и Еуростата од политичког и било каквих других спољних утицаја на развој, производњу и дисеминацију статистике утврђена је законом и осигурана за остале статистичке институције
- 1.2 Руководиоци националних статистичких институција и Еуростата те, гдје је то прикладно, руководиоци осталих статистичких тијела, имају довољно висок хијерархијски положај који им омогућава приступ политичким тијелима и органима управе. Ови руководиоци су на највишем нивоу стручне способности.
- 1.3 Руководиоци националних статистичких институција и Еуростата те, гдје је то прикладно, руководиоци осталих статистичких тијела, одговорни су да осигурају да се статистика развија, производи и дисеминира независно.
- 1.4 Руководиоци националних статистичких институција и Еуростата те, гдје је то прикладно, руководиоци осталих статистичких тијела, једини су одговорни за доношење одлука о статистичким методама, стандардима и процедурама, те о садржају и времену објављивања статистика.
- 1.5 Статистички програми рада се објављују, а периодични извјештаји описују остварени напредак.
- 1.6 Статистичка саопштења јасно се разликују и објављују независно од политичких ставова.

-
- 1.7 Националне статистичке институције и Еуростат те, гдје је то прикладно, остала статистичка тијела се, према потреби, јавно изјашњавају о статистичким питањима, укључујући критике и злоупотребу статистике.
 - 1.8 Поступци запошљавања и именовања руководиоца националних статистичких институција и Еуростата те, гдје је прикладно, руководиоца за статистику у другим статистичким тијелима, транспарентни су и заснивају се искључиво на професионалним критеријумима. Разлози на основу којих се руководиоци могу разријешити дужности одређени су правним оквиром. То не могу бити разлози који нарушавају професионалну и научну независност.

НАЧЕЛО 1а

КООРДИНАЦИЈА И САРАДЊА

Националне статистичке институције и Еуростат осигуравају координацију свих активности развоја, производње и дисеминације европске статистике на нивоу националног статистичког система, односно Европског статистичког система. Статистичка тијела активно сарађују у оквиру партнерства Европског статистичког система, како би се осигурали развој, производња и дисеминација европске статистике.

ПОКАЗАТЕЉИ

- 1а.1 Националне статистичке институције врше координацију статистичких активности свих других националних тијела која развијају, производе и дисеминирају европске статистике. У том смислу дјелују као јединствена контактна тачка за Еуростат у погледу статистичких питања. Координациона улога на националном и европском нивоу остварује се на основу постојећег законодавства и добро дефинисаних и утврђених поступака.
- 1а.2 Руководиоци националних статистичких институција према потреби израђују националне смјернице за осигурање квалитета у развоју, производњи и дисеминацији европске статистике унутар националног статистичког система, а њихова примјена се прати и ревидира.
- 1а.3 Статистичка тијела континуирано одржавају и развијају сарадњу на различитим нивоима, како међусобно, тако и са савјетодавним тијелима Европског статистичког система, те према потреби, и са члановима Европског система централних банака, академским институцијама и другим међународним тијелима.

НАЧЕЛО 2

ОВЛАШЋЕЊЕ ЗА ПРИКУПЉАЊЕ ПОДАТАКА

Статистичка тијела имају јасна правна овлашћења за прикупљање информација и приступ информацијама из различитих извора података за потребе европске статистике. Органи управе, предузећа, домаћинства и јавност у цјелини могу се законски приморати да омогуће приступ или доставе податке за потребе европске статистике, а на захтјев статистичких тијела.

ПОКАЗАТЕЉИ

- 2.1 Овлашћења статистичких институција за прикупљање и приступ информацијама из различитих извора података за развој, производњу и дисеминацију европске статистике утврђена су законом.
- 2.2 Статистичким тијелима законом је дозвољен приступ административним подацима, без одгађања и без плаћања накнаде, као и њихова употреба у статистичке сврхе. Ова тијела су од самог почетка укључена у дизајн, развој и укидање административних евиденција, како би биле прикладније за потребе статистике.
- 2.3 На основу правног акта, статистичке институције могу да захтијевају давање одговора потребних за статистичка истраживања.
- 2.4 Олакшан је приступ другим подацима, као што су подаци у приватном власништву, у статистичке сврхе, при чему је осигурана статистичка повјерљивост и заштита података.

НАЧЕЛО 3

АДЕКВАТНОСТ РЕСУРСА

Ресурси доступни статистичким институцијама довољни су да се испуне захтјеви европске статистике.

ПОКАЗАТЕЉИ

- 3.1 Људски, финансијски и технички ресурси, адекватни у смислу количине и квалитета, расположиви су за задовољавање статистичких потреба.
- 3.2 Опсег, ниво детаљности и трошкови статистике примјерени су потребама.
Постоје процедуре за процјену и оправдање захтјева за новим статистикама у односу на њихове трошкове.
- 3.3 Постоје процедуре за процјену континуиране потребе за свим статистикама, ради увида у могућност њиховог прекидања или заустављања, како би се ослободили ресурси.

НАЧЕЛО 4

ПОСВЕЋЕНОСТ КВАЛИТЕТУ

Статистичка тијела посвећена су квалитету. Она систематично и редовно утврђују предности и недостатке како би се континуирано побољшавао квалитет процеса и резултата.

ПОКАЗАТЕЉИ

- 4.1 Политика квалитета је дефинисана и доступна јавности. Постоје организациона структура и алати за потребе управљања квалитетом.
- 4.2 Постоје процедуре за планирање, праћење и побољшање квалитета статистичких процеса, укључујући повезивање података из различитих извора података.
- 4.3 Квалитет резултата редовно се прати, те се процјењује у односу на могуће компромисе, а о њему се извјештава у складу са критеријумима квалитета европске статистике.
- 4.4 Спроводи се редовно и темељно ревидирање најважнијих статистичких резултата, у којем учествују спољни стручњаци, према потреби.

НАЧЕЛО 5

СТАТИСТИЧКА ПОВЈЕРЉИВОСТ

Тајност давалаца података, повјерљивост информација које пружају и њихова употреба искључиво у статистичке сврхе, те сигурност података у потпуности су загарантовани.

ПОКАЗАТЕЉИ

- 5.1 Статистичка повјерљивост загарантована је законом.
- 5.2 Запослени се приликом заснивања радног односа потписом обавезују да поштују законом предвиђену обавезу повјерљивости.
- 5.3 Прописују се казне за свако намјерно кршење статистичке повјерљивости.
- 5.4 Запосленима су дате смјернице и упуте за заштиту статистичке повјерљивости у свим статистичким процесима. Политика повјерљивости доступна је јавности.
- 5.5 Успостављене су потребне регулаторне, административне, техничке и организационе мјере за заштиту сигурности и интегритета статистичких података и њиховог преноса, у складу са најбољим праксама, међународним стандардима и европским националним законодавством.
- 5.6 На спољне кориснике који приступају статистичким микроподацима у истраживачке сврхе примјењују се строги протоколи.

НАЧЕЛО 6

НЕПРИСТРАСНОСТ И ОБЈЕКТИВНОСТ

Статистичка тијела развијају, производе и дисеминирају европске статистике поштујући научну независност, на објективан, професионалан и транспарентан начин, при чему се са свим корисницима поступа једнако.

ПОКАЗАТЕЉИ

- 6.1 Статистике се израђују на објективној основи која је одређена статистичким правилима.
- 6.2 Избор извора података и статистичких метода, као и одлуке о дисеминацији статистике одређени су статистичким правилима.
- 6.3 Грешке пронађене у објављеним статистикама исправљају се и објављују у најкраћем могућем року.
- 6.4 Информације о изворима података и применијеним методама и поступцима доступне су јавности.
- 6.5 Датуми и вријеме објављивања статистичких података унапријед се објављују.
- 6.6 Унапријед се најављују битније ревизије или измјене методологија.
- 6.7 Статистичка тијела независно доносе одлуке о времену и садржају статистичких објава, имајући у виду циљ пружања потпуних и правовремених статистичких информација. Сви корисници имају једнак и истовремен приступ статистичким саопштењима. Сваки привилегован приступ прије објављивања омогућен неком спољном кориснику је ограничен, образложен, контролисан и објављен. У случају кршења правила, процедуре које се тичу ранијег приступа се ревидирају како би се осигурала непристрасност.
- 6.8 Статистичка саопштења и изјаве дате током конференција за штампу објективни су и непристрасни.

СТАТИСТИЧКИ ПРОЦЕСИ

Европски и други међународни стандарди, смјернице и добре праксе у потпуности се поштују у статистичким процесима које статистичка тијела користе при развоју, производњи и дисеминацији европских статистика, при чему се непрестано тежи иновацијама. Вјеродостојност статистике повећава се стицањем репутације доброг управљања и ефикасности. Релевантна Начела су добра методологија, одговарајуће статистичке процедуре, умјерена оптерећеност давалаца података, те економичност.

НАЧЕЛО 7

ДОБРА МЕТОДОЛОГИЈА

Добра методологија је темељ квалитетне статистике. За то су одговарајући алати, процедуре и стручност.

ПОКАЗАТЕЉИ

- 7.1 Свеукупни методолошки оквир који се примјењује за европску статистику слиједи европске и друге међународне стандарде, смјернице и добре праксе, при чему се непрестано тежи иновацијама.
- 7.2 Постоје процедуре које осигуравају да се стандардни појмови, дефиниције, класификације и други стандарди досљедно примјењују унутар статистичког тијела.
- 7.3 Регистри и оквири који се користе у европској статистици редовно се оцјењују и по потреби прилагођавају ради постизања високог нивоа квалитета.
- 7.4 Постоји детаљна усклађеност националних система класификације и одговарајућих европских система.
- 7.5 Запошљава се кадар са дипломом из релевантних академских дисциплина.
- 7.6 Статистичка тијела спроводе политику континуираног стручног обучавања запослених.
- 7.7 Статистичка тијела одржавају и развијају сарадњу с научном заједницом ради побољшања методологије и унапређења дјелотворности примјењених методологија, као и с циљем употребе бољих алата, кад је то могуће.

НАЧЕЛО 8

ОДГОВАРАЈУЋЕ СТАТИСТИЧКЕ ПРОЦЕДУРЕ

Одговарајуће статистичке процедуре, које се примјењују у свим статистичким процесима, темељ су квалитетне статистике.

ПОКАЗАТЕЉИ

- 8.1 За оне европске статистике које се заснивају на административним и другим подацима, дефиниције и појмови који се користе у нестатистичке сврхе у сагласности су са онима неопходним за статистику.
- 8.2 За статистичка истраживања, упитници се систематично тестирају прије прикупљања података.
- 8.3 Статистички процеси редовно се прате и по потреби ревидирају.
- 8.4 Метаподацима који се тичу статистичких процеса се управља у свим статистичким процесима, те се према потреби врши њихова дисеминација.
- 8.5 Ревизије прате стандардне, добро утемељене и транспарентне процедуре.
- 8.6 Склапају се споразуми са власницима административних и других података, у којима се утврђује њихова заједничка преданост коришћењу ових података у статистичке сврхе.
- 8.7 Статистичка тијела сарађују са власницима административних и других података са циљем осигурања квалитета података.

НАЧЕЛО 9

УМЈЕРЕНА ОПТЕРЕЋЕНОСТ ДАВАЛАЦА ПОДАТАКА

Оптерећеност давалаца пропорционална је потребама корисника, те није претјерана за даваоце података. Статистичка тијела прате оптерећеност и постављају циљеве за њено постепено смањење.

ПОКАЗАТЕЉИ

- 9.1 Опсег и ниво детаљности захтјева европске статистике ограничена је на оно што је апсолутно неопходно.
- 9.2 Оптерећеност давалаца података распоређена је што је шире могуће по циљним популацијама истраживања, а прати је статистичко тијело.
- 9.3 Подаци који се траже од пословних субјеката у највећој могућој мјери прикупљају се из њихових рачуноводствених извјештаја, а електронска средства користе се онда кад је то могуће како би се олакшао процес прикупљања.
- 9.4 Административни и други извори података користе се када год је могуће, како би се избјегли поновљени захтјеви за давањем података.
- 9.5 Подстиче се размјена и повезивање података ради смањења оптерећености давалаца података, при чему се поштују захтјеви повјерљивости и заштите података.
- 9.6 Статистичка тијела уводе мјере које омогућавају повезивање извора података како би се смањила оптерећеност давалаца података.

НАЧЕЛО 10

ЕКОНОМИЧНОСТ

Ресурси се користе учинковито.

ПОКАЗАТЕЉИ

- 10.1 Унутрашњим и независним спољним мјерама надзире се употреба ресурса у статистичком тијелу.
- 10.2 Продуктивни потенцијал информационих и комуникационих технологија оптимизован је за статистичке процесе.
- 10.3 Проактивни напори улажу се у побољшање статистичког потенцијала административних и других извора података, те у ограничавање потребе спровођења директних статистичких истраживања.
- 10.4 Статистичка тијела уводе, размјењују и примјењују стандардизована рјешења ради унапређења учинковитости и дјелотворности.

СТАТИСТИЧКИ РЕЗУЛТАТИ

Доступне статистике задовољавају потребе корисника. Статистике испуњавају европске стандарде квалитета и служе потребама европских институција, влада, истраживачких установа, предузећа и шире јавности. Квалитет резултата зависи од тога у којој су мјери статистике релевантне, прецизне и поуздане, правовремене, усклађене, упоредиве међу регијама и државама, те да ли су лако доступне корисницима, што су уједно и Начела статистичких резултата.

НАЧЕЛО 11

РЕЛЕВАНТНОСТ

Европске статистике задовољавају потребе корисника.

ПОКАЗАТЕЉИ

- 11.1 Примјењују се процедуре којима се добијају повратне информације од корисника, прати релевантност и практична употребљивост постојећих статистика у задовољавању њихових потреба, те се разматрају и предвиђају њихове новонастале потребе и приоритети. Тежи се иновацијама како би се континуирано побољшавали статистички резултати.
- 11.2 Приоритетне потребе се задовољавају и исказују у програму рада.
- 11.3 Задовољство корисника се редовно прати и систематично узима у обзир.

НАЧЕЛО 12

ТАЧНОСТ И ПОУЗДАНОСТ

Европске статистике тачно и поуздано одражавају стварност.

ПОКАЗАТЕЉИ

- 12.1 Изворни подаци, интегрисани подаци, међурезултати и статистички резултати редовно се оцјењују и потврђују.
- 12.2 Узорачке и неузорачке грешке мјере се и систематично документују у складу с европским стандардима.
- 12.3 Ревизије се редовно анализирају у циљу побољшања изворних података, статистичких процеса и резултата.

НАЧЕЛО 13

ПРАВОВРЕМЕНОСТ И ТАЧНОСТ ОБЈАВЕ

Европске статистике објављују се правовремено и у одређено вријеме.

ПОКАЗАТЕЉИ

- 13.1 Правовременост задовољава европске и остале међународне стандарде објављивања.
- 13.2 Стандардно дневно вријеме за објављивање статистике доступно је јавности.
- 13.3 Периодичност статистике поштује захтјеве корисника у највећој могућој мјери.
- 13.4 Одступање од временског распореда дисеминације објављује се унапријед, објашњава се, те се одређује нови датум објављивања.
- 13.5 Прелиминарни резултати прихватљиве укупне тачности и поузданости могу се објављивати по потреби.

НАЧЕЛО 14

УСКЛАЂЕНОСТ И УПОРЕДИВОСТ

Европске статистике одликују се временском и унутрашњом досљедношћу, те су упоредиве међу регијама и државама; могуће је комбиновање и заједничка употреба сродних података добијених из различитих извора.

ПОКАЗАТЕЉИ

- 14.1 Статистике се одликују унутрашњом усклађеношћу и досљедношћу (то јест, узимају се у обзир аритметичке и рачуноводствене једнакости).
- 14.2 Статистике су упоредиве током прихватљивог временског раздобља.
- 14.3 Статистике се производе на основу општих стандарда који се односе на опсег, дефиниције, јединице и класификације у различитим истраживањима и изворима података.
- 14.4 Статистике из различитих извора и различите периодичности упоређују се и усклађују.
- 14.5 Упоредивост података међу државама у Европском статистичком систему постиже се периодичном размјеном података између Европског статистичког система и других статистичких система. Методолошке студије спровode се у блиској сарадњи између држава чланица и Еуростата.

НАЧЕЛО 15

ДОСТУПНОСТ И ЈАСНОЋА

Европске статистике представљене су на јасан и разумљив начин, објављују се на одговарајући и примјерен начин, а расположиве су и доступне на непристрасној основи заједно са метаподацима и смјерницама.

ПОКАЗАТЕЉИ

- 15.1 Статистике и одговарајући метаподаци представљају се и архивирају у облику који омогућава исправно тумачење и смислена поређења.
- 15.2 За услуге дисеминације користе се модерне информационе и комуникационе технологије, методе, платформе и стандарди за управљање отвореним подацима.
- 15.3 Када је то могуће, спроводе се анализе по наруџби и о томе се обавјештава јавност.
- 15.4 Приступ микроподацима омогућава се у сврху истраживања и уређен је посебним правилима или протоколима.
- 15.5 Статистичко тијело управља метаподацима који се односе на резултате и дисеминира их у складу с европским стандардима.
- 15.6 Корисници се обавјештавају о методологији статистичких процеса укључујући употребу и повезивање административних и других података.
- 15.7 Корисници се обавјештавају о квалитету статистичких резултата према критеријумима квалитета европске статистике.

Више информација о Кодексу праксе европске статистике
<http://ec.europa.eu/eurostat/web/quality/overview>

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна и универзитетска библиотека
Републике Српске, Бања Лука

311.3

ОСНОВНА начела званичне статистике ; Кодекс праксе европске статистике / [главни и одговорни уредник Јасмин Комић] ; [превод са енглеског Јелена Кандић]. - Бања Лука : Републички завод за статистику, 2019 (Тузла : Off-Set). - 31 стр. ; 15 cm

Тираж 50. - Напомене и библиографске референце уз текст.

ISBN 978-99955-56-07-5

COBISS.RS-ID 8575000

Издаје Републички завод за статистику, Република Српска, Бања Лука, Вељка Млађеновића 12д – Тел. +387 51 332 700 – Проф. др Јасмин Комић, в.д. директора – Тираж 50 – Публикација је објављена и на интернету на адреси: www.rzs.rs.ba – E-mail: stat@rzs.rs.ba – **Приликом коришћења података обавезно навести извор**

РЕПУБЛИКА СРПСКА РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКУ



ISBN 978-99955-261-07-5

